

Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας Παρελθόν, Παρόν & Μέλλον

Αλέξης Μπένος
Καθηγητής Κοινωνικής Ιατρικής
&
Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας
ΑΠΘ

Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας
εναλλακτική ρεαλιστική απάντηση
στη λειτουργική κρίση
του ιατροκεντρικού και νοσοκεντρικού
συστήματος υπηρεσιών υγείας.

WHO Conference Alma Ata - 1978

Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας

προάσπιση της υγείας

πρόληψη της αρρώστιας

περίθαλψη & θεραπεία

Αποκατάσταση

Κοινωνική επανένταξη

Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας

ολιστική – βιοψυχοκοινωνική διάσταση της υγείας

πληθυσμιακή προσέγγιση

καθολική πρόσβαση

διεπιστημονική Ομάδα Υγείας

συνεχής σχέση της Ομάδας Υγείας με άτομα, οικογένειες, κοινότητα

ουσιαστική εμπλοκή του τοπικού πληθυσμού στο σχεδιασμό και την αξιολόγηση των υπηρεσιών υγείας.

Η ΠΦΥ ολοκλήρωσε τον “κύκλο” της?

Επιστροφή στο παρελθόν?

1980s: Η χαμένη δεκαετία

Π.Ο.Υ. συνεχίζει να υπερασπίζεται την ολοκληρωμένη Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας (Dir. Gen. Mahler)

Αντίσταση στη Nestlé και τα "συμπληρώματα γάλακτος»

Εισαγωγή της έννοιας των «απαραίτητων φαρμάκων»

Διακήρυξη της Harare 1987: Ενδυνάμωση Reinforce υγειονομικών περιφερειών

Αλλά χάνει επιρροή (new Dir.Gen. Nakajima - 1988)

Ελλείμματα χρηματοδότησης

Π.Ο.Υ. γίνεται «ουδέτερος» μέσα από αυτήν την αντίφαση

Παγκόσμια Τράπεζα αρχίζει να αναλαμβάνει: λογική του «ελάχιστου πακέτου υπηρεσιών»

Παράδειγμα «παγκόσμιας επιβάρυνσης από τη νοσηρότητα»

Π.Τ. αναπτύσσει δραστηριότητες υγείας (Dir.Gen. McNamara)

Στήριξη ΔΝΤ – Προγράμματα Διαρθρωτικής Προσαρμογής

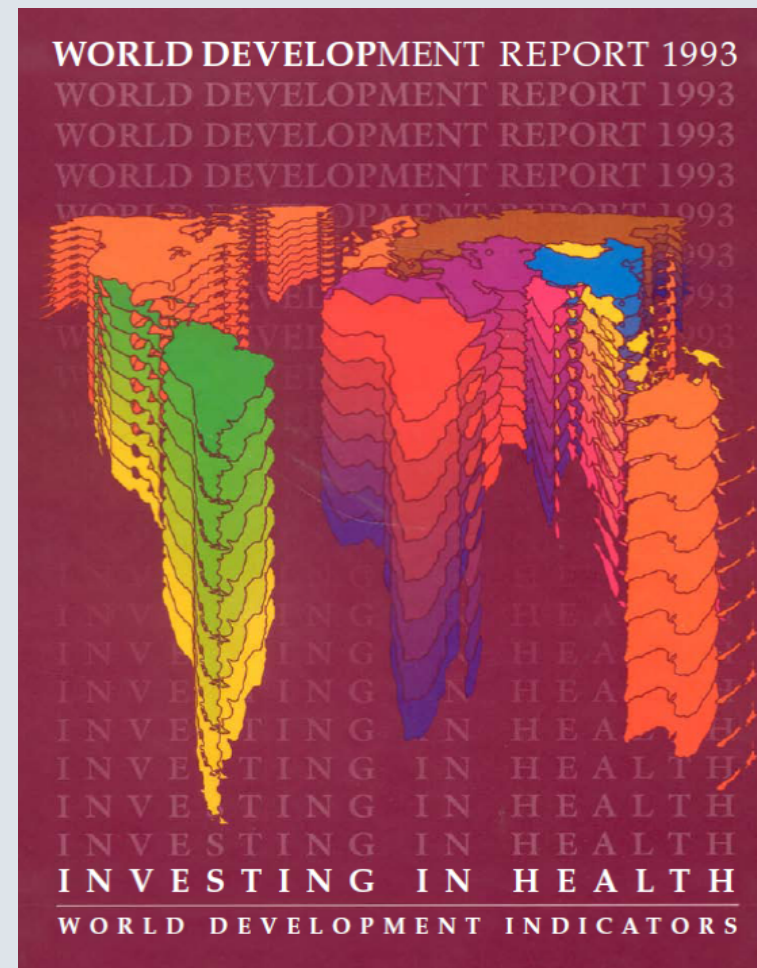
Παγκόσμια Τράπεζα 1993: ‘Επενδύοντας στην Υγεία’

Παγκόσμια Αναφορά Ανάπτυξης -1993

“! " # \$ % & ' \$ () * + (, \$ - . # /) ” :

*Κόστος/αποτελεσματικότητα αντί για δικαιοσύνη,
αυτονομία, ...(CPHC)*

«Το τέλος της διακήρυξης της Άλμα Άτα »

Διακήρυξη της Alma Ata: 37 χρόνια μετά

Αρχές δεκαετίας '80:

- οι στόχοι της Alma - Ata θεωρήθηκαν ιδιαίτερα επαναστατικοί, οι κυβερνήσεις φοβήθηκαν την ιδέα της χειραφέτησης των πληθυσμών
- σε συνθήκες «στενότητας των πόρων» ο Π.Ο.Υ. εγκαταλείπει το σχέδιο υλοποίησης των ολιστικών στόχων που έθετε η διακήρυξη
- Επικρατεί η πολιτική της υιοθέτησης αποδοτικών (cost effective) δράσεων στις πληθυσμιακές ομάδες υψηλού κινδύνου (ORS packets)
- Κυριαρχία της επιλεκτικής έναντι της ολοκληρωμένης Π.Φ.Υ.

Social Marketing: Using people's religious and cultural beliefs to promote the use of ORS packets

Επικράτηση της επιλεκτικής ΠΦΥ εις βάρος της ολοκληρωμένης ΠΦΥ

- Κάθετες παρεμβάσεις

Selective Primary Health Care

“Child Survival and Development Revolution”

Growth Monitoring

Oral Rehydration Therapy

Breast Feeding

Immunisation

Family Planning

Food Supplements

Female Education

- **Νέοι πρωταγωνιστές**
 - Εκτός από τις κυβερνήσεις :
 - **Φιλανθρωπία (πχ Gates Foundation),**
 - **Φαρμακοβιομηχανία**
 - **ΜΚΟ**
- **Νέοι μηχανισμοί παγκόσμιου ελέγχου**
 - Έξω ή και δια μέσου παραδοσιακών διεθνών σωμάτων όπως ΠΟΥ, Παγκόσμια Τράπεζα, Ηνωμένα Έθνη

- **Αγνοούνται οι κοινωνικοί & περιβαλλοντικοί προσδιοριστές υγείας**
- **Επικέντρωση σε «αποτελεσματικά» πακέτα υπηρεσιών με επίκεντρο τη θεραπεία**
- **Ιατροκεντρική ανάπτυξη υπηρεσιών**

- Αποδιάρθρωση τοπικών υπηρεσιών & δικτύων
- Διεύρυνση αποκλεισμού & τις ανισοτήτων

- Αποδιάρθρωση τοπικών υπηρεσιών & δικτύων
- Διεύρυνση αποκλεισμού & τις ανισοτήτων
- Αναπαραγωγή εξάρτησης
- **Brain drain**

Σε αυτό το διεθνές περιβάλλον υλοποιείται, με όλες τις αναμενόμενες αντιφάσεις, η πρώτη σημαντική τομή θεσμικής κατοχύρωσης της Πρωτοβάθμιας Φροντίδα Υγείας στη χώρα μας, με το **Νόμο 1397/83**, για το ΕΣΥ.

Ανάπτυξη της ΠΦΥ στην Ελλάδα

- **Δημιουργία των Κέντρων Υγείας στην επαρχία**
- **Αδυναμία στελέχωσης**
- **Ημίμετρα**

Ανάπτυξη της ΠΦΥ στην Ελλάδα

- Κάλυψη άμεσων αναγκών περίθαλψης στην επαρχία
- Αδυναμία ανάπτυξης ολοκληρωμένης Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας
- Ανύπαρκτη ΠΦΥ στις πόλεις

Σημερινή κατάσταση

Κρίση υπηρεσιών υγείας

- Αναποτελεσματικότητα
- Καταναλωτισμός
- Ανάγκες που δεν αναγνωρίζονται
- Νοσοκομειοκεντρική ανάπτυξη
- Γραφειοκρατική & ιεραρχική δυσκινησία
- Διευρυνόμενες ανισότητες στη φροντίδα υγείας

Κρίση υπηρεσιών υγείας

- Πολιτική συνεχούς υποχρηματοδότησης δημόσιων υπηρεσιών υγείας

Κρίση υπηρεσιών υγείας

- Υποχρηματοδότηση δημόσιων υπηρεσιών υγείας
- Πολιτική συρρίκνωσης του ανθρώπινου δυναμικού

Κρίση υπηρεσιών υγείας

- Υποχρηματοδότηση δημόσιων υπηρεσιών υγείας
- Πολιτική συρρίκνωσης του ανθρώπινου δυναμικού
- Πολιτική απαξίωσης & δυσφήμισης των δημόσιων υπηρεσιών

Κρίση υπηρεσιών υγείας

- Υποχρηματοδότηση δημόσιων υπηρεσιών υγείας
- Πολιτική συρρίκνωσης του ανθρώπινου δυναμικού
- Πολιτική απαξίωσης & δυσφήμισης των δημόσιων υπηρεσιών
- Διευρυνόμενη πολιτική ιδιωτικοποίησης των υπηρεσιών

Χαρακτηριστικά υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας Περίθαλψης σήμερα

- 0123%345 +&+(, μ) 62, μ) ('%5(, +, * & '2.7\$8+, *
- 62, μ) ('%5(, +, :
 - κοινωνική ασφάλιση,
 - φορολογία,
 - ιδιωτική
- '2.7\$8+, :
 - δημόσιες δομές
 - ιδιωτικές σχέσεις
-) " ' + ") + μ) (345(, ()

Χαρακτηριστικά υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας Περίθαλψης σήμερα

- *αναποτελεσματική και νοσοκομειοκεντρική λειτουργία*
- *συνταγογραφική, κυρίως διαχείριση των χρόνιων νοσημάτων,*
- *δαιδαλώδους ποικιλία εργασιακών σχέσεων,*
- *αναπαραγωγή του πελατειακού και σημαντικά ιδιωτικοποιημένου συστήματος λειτουργίας,*
- *προκλητή ζήτηση υπηρεσιών, σπατάλη πόρων και λειτουργιών.*

Ο φαύλος κύκλος της κοινωνικο οικονομικής κρίσης

- *εκτίναξη των αναγκών για φροντίδα υγείας ως αποτέλεσμα της κοινωνικοοικονομικής κρίσης*
- *διεύρυνση αποκλεισμού από την πρόσβαση ως αποτέλεσμα της ανεργίας (ασφαλιστικό)*
- *επιδεινούμενη αποδιάρθρωση υπηρεσιών υγείας ως αποτέλεσμα των πολιτικών λιτότητας*

Ανάγκη επαναδιατύπωσης της Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας

ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΥΓΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Ομάδα εργασίας:

Αντωνιάδου Ιωάννα

Κούτης Αντώνης

Λιονής Χρήστος

Μυλωνέρος Θάνος

Παναγιωτόπουλος Τάκης

Μπένος Αλέξης, συντονιστής

Αθήνα, Ιούνιος 2015

Βασικές αρχές για την Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας

Η ΠΦΥ αποτελεί το **9^ο μ: ;3 '** και το **#"/4#\$ (2 '** του συστήματος υγείας της και είναι:

- α) Ενιαία και συντονισμένη**, διασφαλίζοντας τη λειτουργική διασύνδεση όλων των δημόσιων δομών ΠΦΥ, που λειτουργούν σε μια γεωγραφικά προσδιορισμένη περιοχή.
- β) Ολοκληρωμένη και συνεχής**, διασφαλίζοντας τη συνέχεια και τη συνέπεια στη φροντίδα υγείας,
- γ) Δημόσια**, παρέχοντας υπηρεσίες υγείας στον πληθυσμό, με κριτήριο τις **ανάγκες φροντίδας**, χωρίς καμία οικονομική επιβάρυνση
- δ) Κοινωνικά ελεγχόμενη**, με θεσμική κατοχύρωση της συμμετοχής φορέων της κοινότητας στο σχεδιασμό, τη λειτουργία και την αξιολόγηση των υπηρεσιών υγείας.

Βασικοί στόχοι για την Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας

Οι υπηρεσίες ΠΦΥ παρέχονται από

την **<μ7%) - .#/)***

και αφορούν

άτομα και οικογένειες,

πληθυσμό και κοινότητα,

φυσικό και δομημένο περιβάλλον

Βασικοί στόχοι για την Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας

Άτομα και οικογένειες

- ☒ Συστηματική παρακολούθηση της υγείας
- ☒ Κλινική αντιμετώπιση – διαχείριση περιστατικών
- ☒ Κοινωνική φροντίδα
- ☒ Φροντίδα κατ' οίκον
- ☒ Εκτίμηση και διαχείριση κινδύνου νοσημάτων και καταστάσεων υψηλού επιπολασμού
- ☒ Φυσική αποκατάσταση και κοινωνική επανένταξη
- ☒ Αγωγή υγείας

Βασικοί στόχοι για την Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας

Πληθυσμός και κοινότητα

- ❑ Εκτίμηση των αναγκών υγείας της κοινότητας
- ❑ Σχεδιασμός και εφαρμογή προγραμμάτων (πρόληψης νοσημάτων, προαγωγής της υγείας)

Φυσικό και δομημένο περιβάλλον

- ❑ Εκτίμηση και παρέμβαση σχετικά με τις συνθήκες υγιεινής διαβίωσης στο σπίτι, τη γειτονιά, την εργασία, το σχολείο.

Δομή του Εθνικού Δικτύου Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας

Πρώτο επίπεδο

Μονάδες Φροντίδας Υγείας Γειτονιάς
αστικό περιβάλλον

Περιφερειακά Ιατρεία
αγροτικό περιβάλλον

Δεύτερο επίπεδο

Μονάδα Αναφοράς ΠΦΥ (ΜΑΠΦΥ)

= '\$7%)
> 2 '\$(/%) * - . #/) *
?#3('\$37*

Μονάδα Φροντίδας Υγείας Γειτονιάς

Ομάδα Υγείας

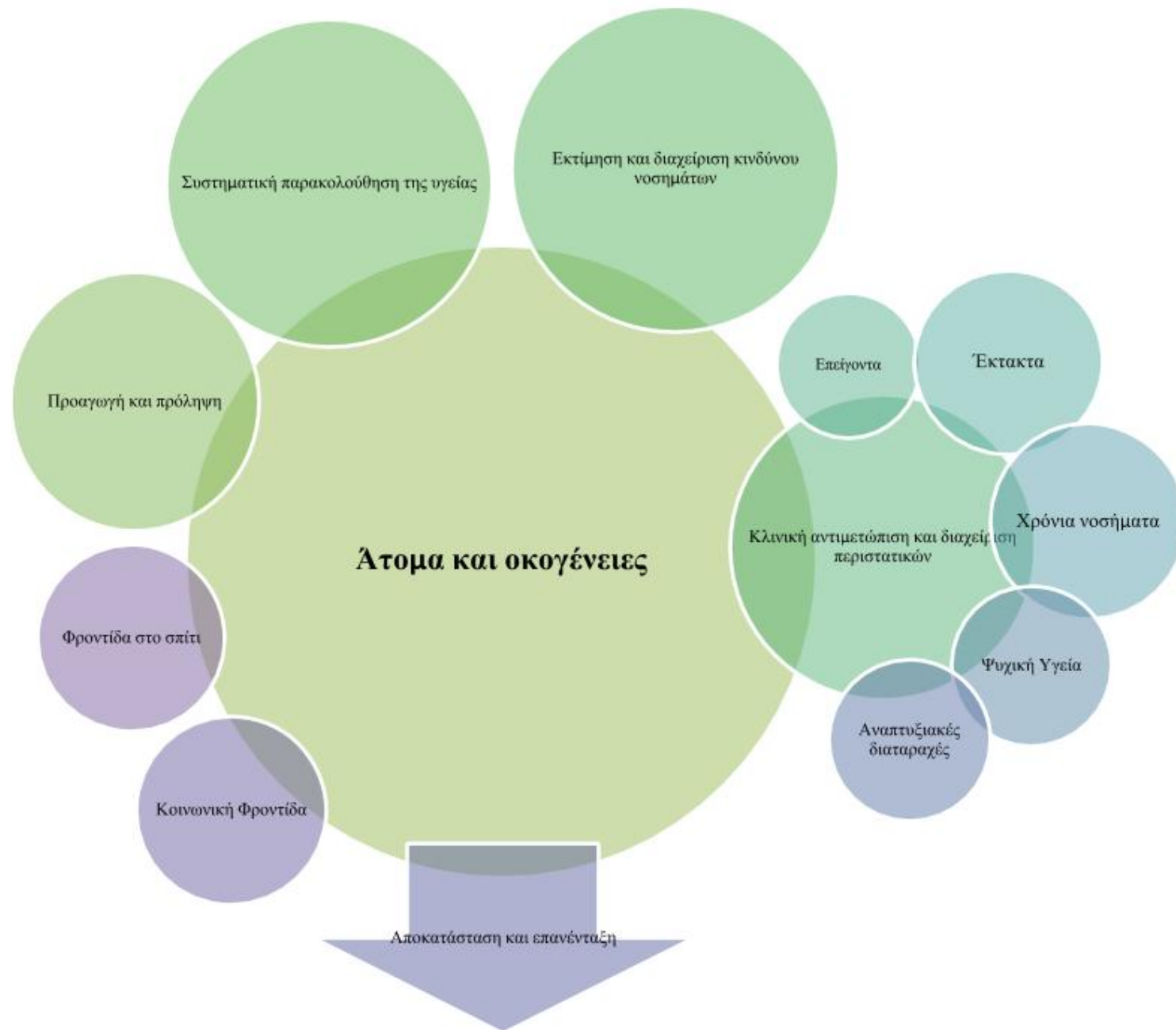
με διεπιστημονική σύνθεση, αποτελεί το λειτουργικό κύτταρο της ολοκληρωμένης παροχής υπηρεσιών

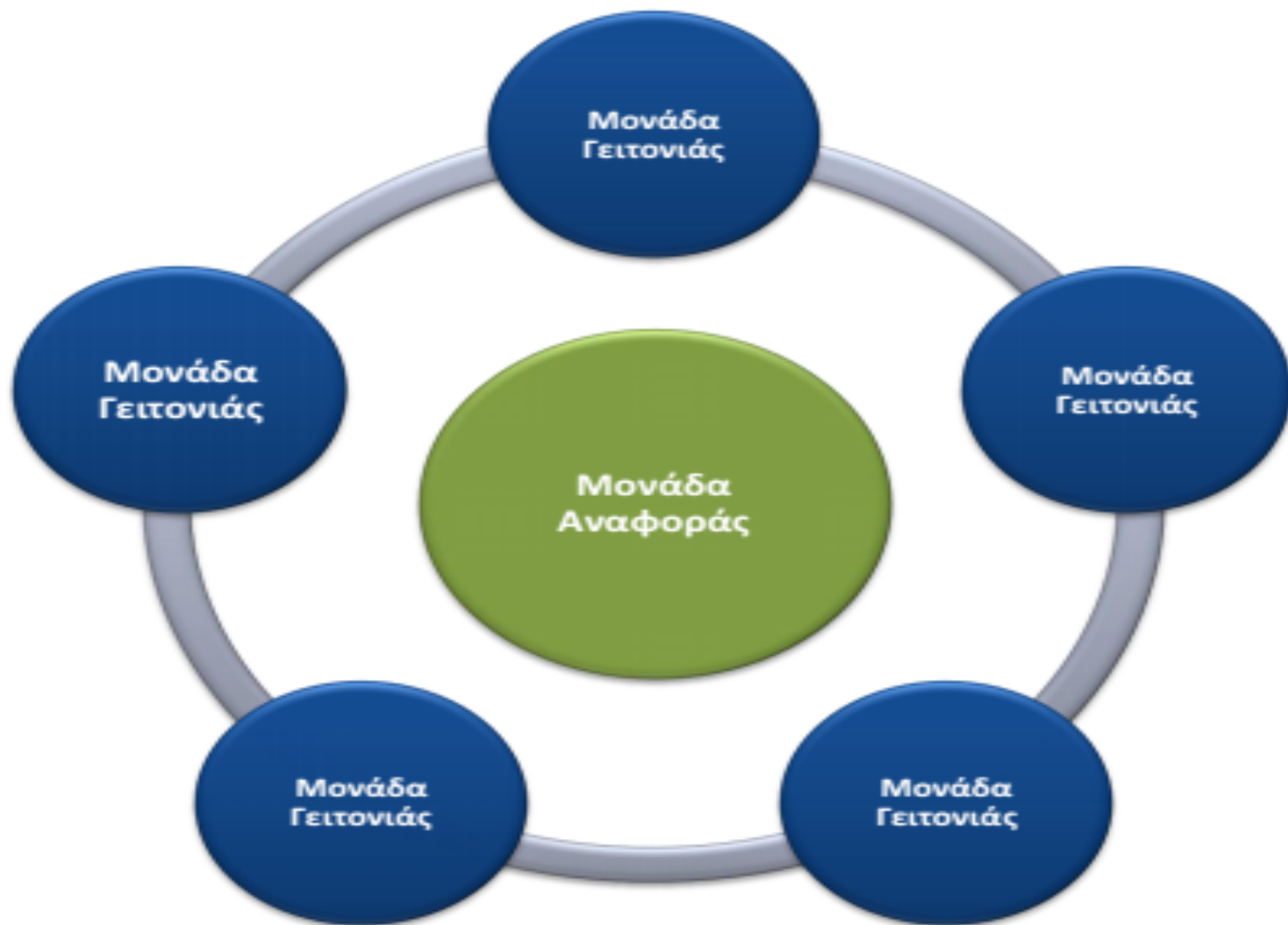
Ηλεκτρονικό αρχείο υγείας πληθυσμού

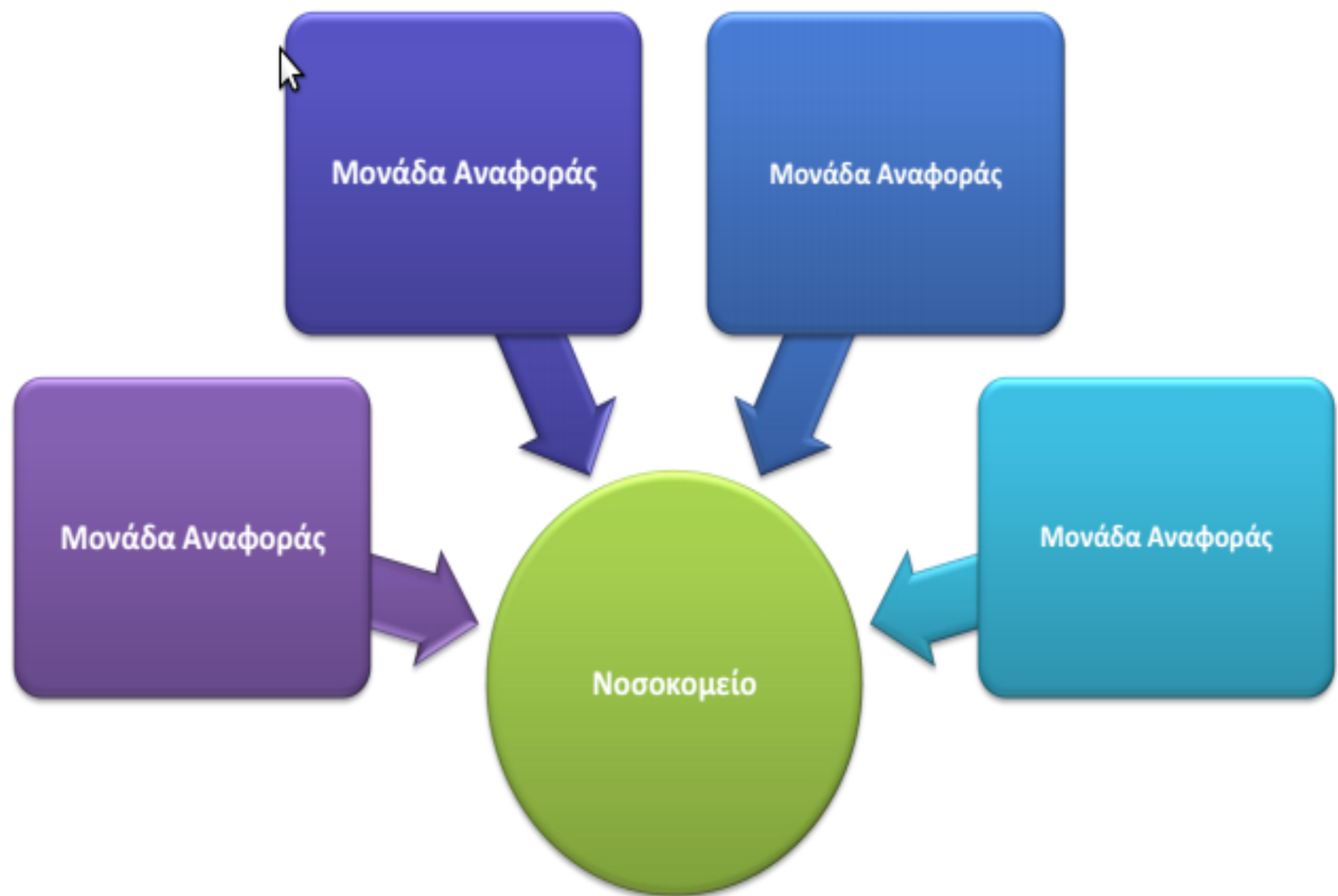
Εγγραφή - ηλεκτρονική καταχώρηση πληθυσμού

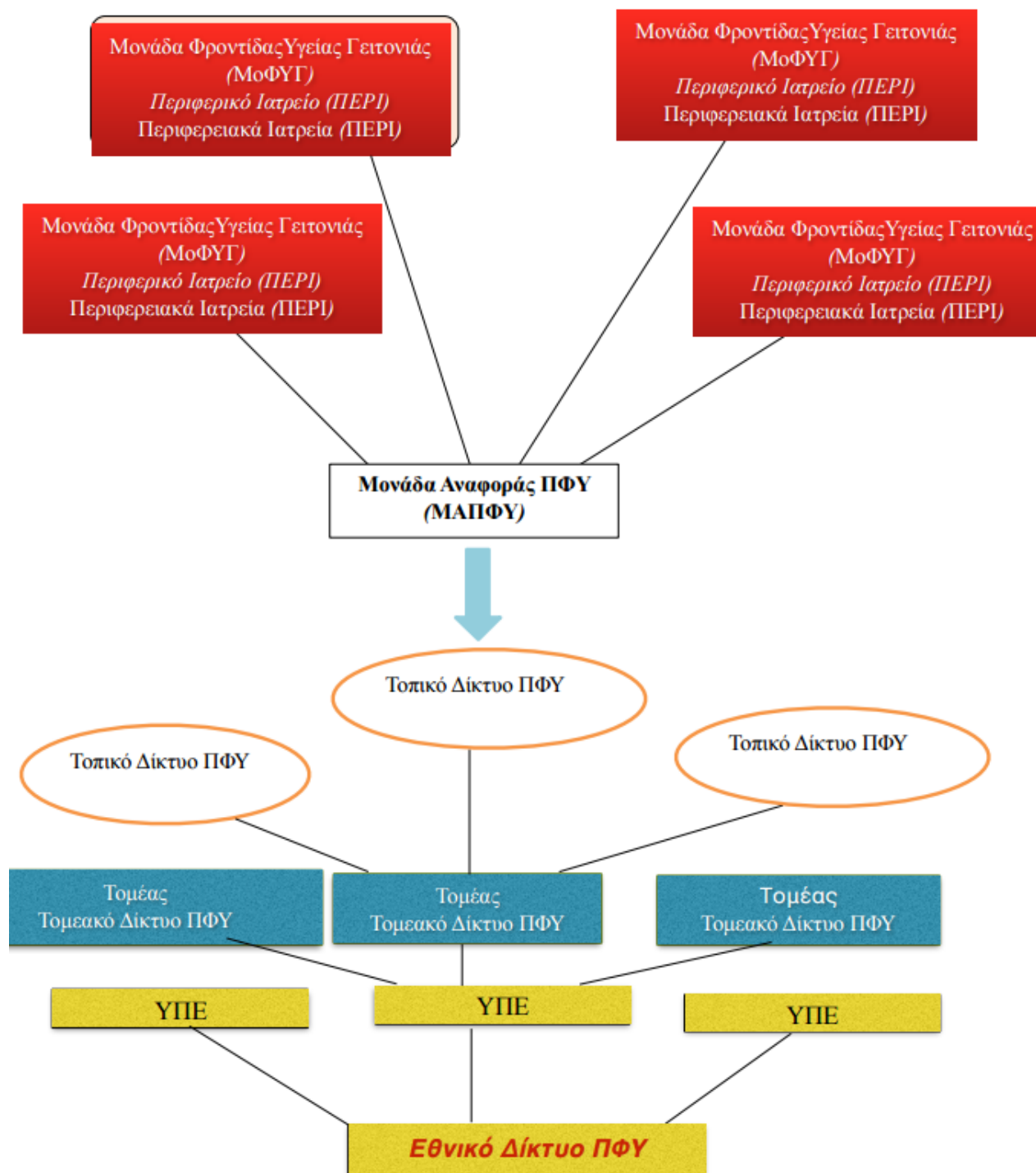
στις Μονάδες Φροντίδας Υγείας Γειτονιάς της περιοχής τους
προυπόθεση για χρήση υπηρεσιών του ΕΣΥ (και **παραπομπών**)

Τοπική συνέλευση για την υγεία

Ανάπτυξη της ΠΦΥ σήμερα

- Στελέχωση δομών στην επαρχία
- Πολιτική ανάπτυξης ανθρώπινου δυναμικού
 - εκπαίδευση
 - έρευνα
- Σχεδιασμένη ανάπτυξη ΠΦΥ στις πόλεις

Η Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας σήμερα

- **Μοχλός κοινωνικής πολιτικής & ανάπτυξης**

Η Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας σήμερα

- **Μοχλός κοινωνικής πολιτικής & ανάπτυξης**
- **Άμεση & αποτελεσματική διέξοδος από την κρίση των υπηρεσιών υγείας**

Η Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας σήμερα

- **Μοχλός κοινωνικής πολιτικής & ανάπτυξης**
- **Άμεση & αποτελεσματική διέξοδος από την κρίση των υπηρεσιών υγείας**
- **Εφικτή & ρεαλιστική**